

Sammanfattning

En tunnelbaneförare har, enligt vad utredningen visar, efter en incident i arbetet varit sjukskriven och uppburit sjuklön. Under samma period har han kört buss hos en annan arbetsgivare, ett bussbolag. Med anledning härav blir han uppsagd. Efter uppsägningen har han i stor omfattning kört buss hos bussbolaget samtidigt som han arbetat heltid som tunnelbaneförare. Fråga om saklig grund för uppsägning förelegat.

ARBETSDOMSTOLENDOM
2003-10-15
StockholmDom nr 81/03
Mål nr A 175/02**KÄRANDE**

SEKO – Facket för Service och Kommunikation, Box 1105,
111 81 STOCKHOLM
Ombud: förbundsjuristen Malin Fihnborg, LO-TCO Rättsskydd AB,
Box 1155, 111 81 STOCKHOLM

SVARANDE

1. ALMEGA Tjänsteförbunden, Box 16105, 103 22 STOCKHOLM
2. Connex Tunnelbanan Aktiebolag, 556401-0030, Box 1820,
171 24 SOLNA
Ombud för 2: advokaten Jens Tillqvist, Box 1670, 111 96 STOCKHOLM

SAKEN

Ogiltigförklaring av uppsägning

Mellan SEKO – Facket för Service och Kommunikation (SEKO) och
Almega Tjänsteförbunden gäller kollektivavtal. Connex Tunnelbanan Aktie-
bolag (Connex) är medlem i Almega Tjänsteförbunden.

SEKO:s medlem B.T. anställdes hos Connex 1989 och har sedan 1991
arbetat som tunnelbaneförare. B.T. sades upp den 10 juli 2002. På grund
därav har tvist uppkommit. Tvisteförhandlingar har ägt rum utan att parterna
har kunnat enas.

SEKO har vid Arbetsdomstolen väckt talan mot arbetsgivarparterna och har
yrkat att domstolen skall

1. förklara att uppsägningen av B.T. är ogiltig samt
2. förplikta Connex att till B.T. betala allmänt skadestånd med 120 000 kr
jämt ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämning (den
11 oktober 2002) till dess betalning sker.

Connex har bestritt yrkandena och har inte vitsordat något belopp. Ränte-
yrkandet har vitsordats som skäligt i och för sig.

SEKO och Connex har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

Almega Tjänsteförbunden har, sedan Arbetsdomstolen hållit muntlig för-
beredelse i målet, beslutat att inte föra talan i målet.

Till utveckling av talan har parterna anfört i huvudsak följande.

SEKO

B.T. anställdes av Connex 1989. Sedan 1991 har han arbetat som tunnelbaneförare.

Den 20 april 2002 inträffade en allvarlig incident. B.T. framförde ett tunnelbanetåg när en ung pojke befann sig på spåret och det var nära att B.T. körde på pojken. Han hann precis stanna tåget. Före denna händelse hade B.T. varit med om fyra liknande incidenter med personer som befunnit sig på spåret. B.T. var mycket uppriven efter händelsen och kände att han inte längre orkade köra tunnelbana. Han blev avstängd några dagar från säkerhetstjänst och därefter tillfälligt sjukskriven eftersom han inte klarade av att arbeta som tunnelbaneförare.

Föregående höst, i september 2001, hade B.T. ansökt om att bli antagen till en bussförarutbildning hos Busslink. Som referens uppgav han sin arbetsledare B-Å.E. på Connex. En av anledningarna till att han blev antagen till utbildningen var att B-Å.E. lämnade så goda referenser. I oktober samma år antogs han till utbildningen. Förutsättningen vid antagandet var att han skulle få huvuddelen av utbildningen gratis om han åtog sig att arbeta under en period om nio månader med ett visst bestämt arbetstidsmåt, nämligen varannan helg samt vissa helgdagar per månad. Om han inte arbetade enligt åtagandet skulle han bli återbetalningskyldig för viss del av utbildningskostnaden. I mars 2002 blev han färdig med utbildningen. Från april månad hade han möjlighet att arbeta som busschaufför för Busslink.

Efter den aktuella incidenten fick han genom Connex försorg träffa beteen-devetaren G.H. den 22 april och med henne samtala om hur han kände inför att köra tunnelbana. Efter mötet ringde han till Busslink och anmälde att han var sjuk och att han inte kunde arbeta helgen den 27 och 28 april då han egentligen skulle ha kört buss. Efter ytterligare några dagar kände han att han inte mådde bättre av att vara hemma och sjukskriven utan ville återgå i arbete så snart som möjligt. När han den 3 maj träffade G.H. talade de om detta. Han ville dock inte arbeta som tunnelbaneförare. Vid flera tillfällen, närmare bestämt två gånger i slutet av april och två gånger i början av maj, kontaktade han därför B-Å.E.. B.T. framförde vid alla dessa tillfällen att han ville börja arbeta igen. B-Å.E. var positivt inställd till detta och sade att han skulle göra vad han kunde för att B.T. så snart som möjligt skulle kunna börja arbeta igen. Vid ett telefonsamtal på förmiddagen fredagen den 3 maj kom B.T. och B-Å.E. överens om att B.T. skulle komma tillbaka till arbetet måndagen den 6 maj. Enligt B.T:s ordinarie schema var denna dag egentligen en fredag. Med hänsyn till vad som framkommit vid samtalen med B-Å.E. uppfattade dock B.T. det som att han nu hade övergått till ett schema där han skulle arbeta måndag till fredag och att han skulle börja arbeta den 6 maj. När han sedan kom till arbetet den 6 maj blev han hemskickad eftersom det inte hade ordnats något nytt arbete för honom. Det normala, när det inträffar incidenter av det slag som nu är aktuellt, är att en arbetstagare omplaceras till ett schema där närmaste arbetsledare skall kunna ge stöd och

ha kontroll. I detta fall var det också så att arbetsledaren B-Å.E. arbetade måndag till fredag.

Fredagen den 3 maj ringde B.T. också till Busslink för att friskskriva sig inför arbete den 9 maj, som inföll på en helgdag, samt helgen den 11 och 12 maj. Busslink var i akut behov av busschaufförer och frågade därför B.T. om han hade möjlighet att arbeta lördagen den 4 maj. Han svarade att han kunde det och han kom också att arbeta för Busslink den dagen.

B.T. var inte medveten om att han skulle komma att få sjuklön utbetalt för den dagen, dvs. lördagen den 4 maj. Han var däremot medveten om att han efter sju dagar var tvungen att styrka sin sjukdom med läkarintyg och frågade därför företrädare för Connex såväl före som efter den 4 maj om han inte måste träffa en läkare för att erhålla ett sådant läkarintyg. Han fick dock till svar att Connex skulle ordna den saken och att han inte skulle oroa sig. B.T. träffade aldrig någon läkare med anledning av det inträffade utan det som hände var att han i början av juni erhöll ett sjukintyg som var upprättat av läkaren Hans von Zeipel och daterat den 29 maj. Hans von Zeipel – som B.T. för övrigt aldrig har träffat – hade sjukskrivit honom från och med den 24 april till och med den 12 maj. Sjukskrivningen avsåg arbete som tunnelbaneförare. Det skall framhållas att den rädsla som B.T. kände när han körde tunnelbana inte fanns när han körde buss. Således fick han först i juni reda på under vilken period han hade varit sjukskriven. Det har inte varit fråga om en sjukskrivning i vanlig bemärkelse eftersom B.T. var överens med arbetsgivaren om att han skulle återgå i arbete så snart som det var praktiskt möjligt att ordna ett arbete för honom. Den mycket tillfälliga arbetsförmågan omfattade endast arbetet som tunnelbaneförare och inte något annat. SEKO:s uppfattning är att B.T. inte var sjukskriven den 4 maj. B.T. hade i vart fall fog för att uppfatta situationen på detta sätt.

Connex var medvetet om att B.T. arbetade hos Busslink. Han hade i och för sig inte rapporterat till Connex hur många timmar han arbetade som busschaufför men han hade inte heller någon kännedom om att Connex hade önskemål om att få ta del av dessa uppgifter. Av Connex personalföreskrifter framgår att det är arbetsledaren som är ansvarig för att gällande arbetstidsregler för säkerhetstjänst följs. Det framgår dock inte närmare vilka arbetstidsregler det är som gäller. B.T. hade vid den aktuella tidpunkten ingen kännedom om innehållet i nämnda personalföreskrifter. Han upplevde inte att han hade något problem med att utföra sina arbetsuppgifter hos Connex. B.T. talade även med B-Å.E. om sitt arbete på Busslink och om att han orkade med båda sina arbeten. B.T. har inte visat sig olämplig för att inneha en säkerhetstjänst. Han har arbetat i mer än tio år för Connex och har inte tidigare fått någon anmärkning på sitt sätt att utföra arbetet. Om Connex hade ansett att B.T. visade bristande säkerhetsmedvetande hade det ålegat Connex att göra det klart för B.T., vilket inte skedde. I vart fall skedde det inte före den 16 oktober 2002.

Den 16 oktober meddelade Connex ett beslut om bisyssloförbud för B.T.. Samma dag lade SEKO ett tolkningsföretråde. Genom detta tolkningsföretråde övergick ansvaret på SEKO för att B.T. inte följde

bisyssloförbudet. Den 25 oktober träffades en överenskommelse innebärande att B.T. tilläts att arbeta i den omfattning som han hade åtagit sig gentemot Busslink. B.T. har följt denna överenskommelse.

Connex har under alla omständigheter varit skyldigt att försöka omplacera B.T. och det har också varit skäligt och funnits möjligheter att göra det.

Sammanfattningsvis gör SEKO gällande följande. B.T. har sagts upp från sin anställning utan att saklig grund förelegat. Uppsägningen skall därför ogiltigförklaras och bolaget är skyldigt att utge allmänt skadestånd till B.T..

Connex

Det är riktigt att B.T. anställdes 1989 och att han tjänstgjort som tunnelbaneförare sedan 1991. Tunnelbaneförare är en personalgrupp som utför s.k. säkerhetstjänst, för vilken särskilda behörighetskrav m.m. finns. B.T. har tidigare varit med om flera incidenter som medfört att han tagits ur säkerhetstjänst.

Den 20 april 2002 inträffade ytterligare en incident när B.T. körde tunnelbana. Connex har regler för hur bolaget skall agera i en sådan situation. Tunnelbaneföraren tas ur säkerhetstjänst med bibehållna löneförhöjningar. Vidare har Connex ett samarbete med ett bolag som heter Feelgood som har anställda läkare och socionomer som sysslar med krishantering och stöd för personal hos Connex. Vid den aktuella händelsen fick B.T. samma dag och tämligen omgående träffa socionomen G.H.. Totalt träffade han henne vid fyra tillfällen. Läkaren Hans von Zeipel sjukskrev B.T. från och med den 24 april till och med den 12 maj. Av sjukintyget framgår att arbetsförmågan var helt nedsatt. Sjukintyget är daterat den 29 maj. Connex samarbete med Feelgood innebär att socionomerna tillsammans med läkarna gör bedömningen och sedan lämnar information till arbetstagaren. B.T. kan inte ha svävat i någon villfarelse angående innehållet i sjukintyget. Han fick full information om innehållet i sjukintyget samt vilken period det omfattade vid de möten som han hade med G.H.. B.T. och G.H. hade bl.a. ett möte den 3 maj. Efter detta möte kontaktade B.T. Busslink och erbjöd sig att arbeta, vilket han också gjorde den 4 maj. Detta var under pågående sjukskrivningsperiod hos Connex och samtidigt som han erhöll sjuklön från Connex. B.T. hade dessutom för avsikt att arbeta vid ytterligare ett tillfälle under pågående sjukskrivning. Detta framgår av en utevarorapport beträffande den 9 maj som Busslink utfärdat. Det har således inte varit fråga om någon engångsföreteelse från B.T:s sida.

Den 25 juni erhöll B.T. ett lönebesked från Connex av vilket framgår att han erhållit sjuklön för de dagar som han var sjukskriven. För det fall B.T. trodde att han inte var sjukskriven de aktuella dagarna borde han i vart fall då ha tagit kontakt med bolaget och meddelat detta. Det har han dock inte gjort.

I juni fick Connex kännedom om att B.T. arbetat i mycket stor omfattning för Busslink. Det är riktigt att Connex kände till att B.T. arbetade för Busslink och att B-Å.E. lämnade referenser vid anställningsförfarandet. Det framkom

att B.T. i mars månad hade arbetat 86 timmar för Busslink. Den omfattningen av en bisyssla är inte acceptabel.

Connex varslade i juni B.T. om avskedande på grund av att denne hade arbetat på Busslink trots att han var sjukskriven och uppbar sjuklön. Med anledning av varslet hölls en överläggning den 2 juli vid vilken M.Å. och R.S. från Connex och från SEKO:s sida M.J. deltog. Före denna överläggning hölls ett möte vid vilket B.T. samt M.Å. och R.S. deltog. B.T. tillfrågades om varför han hade arbetat för Busslink under sin sjukskrivningsperiod. B.T. svarade att han varit medveten om att han hade gjort fel men att han skulle testa och se vad som skulle hända. Han uppvisade en nonchalant attityd och sade att Connex ändå inte kunde göra någonting. Detta agerande medförde att bolaget inte kunde känna något förtroende för honom framledes. Vid mötet framkom också i vilken omfattning B.T. arbetat för Busslink vilket Connex såg mycket allvarligt på. På fråga från Connex varför B.T. arbetat så många timmar i mars månad svarade B.T. att anledningen till detta var att han genomgått en utbildning den månaden och att det således var fråga om en engångsföreteelse. Med detta svar lät Connex det hela bero. Av B.T:s anställningsavtal med Busslink framgår att han skulle arbeta 23 procent av en heltid.

Den 10 juli lämnade Connex besked om uppsägning till B.T.. Det var således inte längre fråga om avskedande, vilket bolaget hade avsett från början. Den 12 augusti hölls en lokal tvisteförhandling med anledning av att SEKO förklarat att man hade för avsikt att yrka att uppsägningen skulle ogiltigförklaras. Vid detta tillfälle lämnade B.T. en helt ny version av händelseförloppet, nämligen att han inte visste att han var sjukskriven. Den 25 september hölls en central tvisteförhandling där parterna inte kom överens.

Den 1 augusti började B.T. att arbeta som tunnelbaneförare igen. Dessförinnan hade B.T. provat på att arbeta som Connexvärd och spärrexpeditör vilket dock inte fungerade. Trots att B.T. den 2 juli informerats om hur Connex såg på omfattningen av hans arbete för Busslink visade det sig så småningom att han i augusti kört buss i 132 timmar samtidigt som han arbetat som tunnelbaneförare i 138 timmar. Under september månad hade han kört buss 79 timmar samtidigt som han arbetat 160 timmar som tunnelbaneförare. Vissa dagar gick han direkt från det ena arbetet till det andra. Han har vid flera tillfällen inte haft möjlighet att erhålla rimlig nattvila. Det var alltså inte fråga om någon engångsföreteelse när B.T. i mars månad arbetade 86 timmar.

Med hänsyn till bolagets säkerhetsansvar finns möjlighet för arbetsgivaren att ålägga arbetstagaren att helt eller delvis upphöra med bisyssla som enligt arbetsgivarens bedömning inverkar hindrande i arbetet. Connex utfärdade den 16 oktober 2002, med anledning av uppgifterna om B.T:s arbete hos Busslink, ett bisyssloförbud avseende detta arbete. Bisyssloförbudet motiverades med att arbetet som tunnelbaneförare ställer mycket höga säkerhetskrav. B.T. fortsatte dock att köra buss med hänvisning till att SEKO samma dag beslutat utöva tolkningsföreträde beträffande bisyssloförbudet.

Detta hade SEKO inte rätt att göra eftersom frågan om bisyssloförbud inte omfattas av reglerna om tolkningsföreträde. B.T. är gentemot Connex ansvarig för att ha överträtt bisyssloförbudet även om SEKO i förhållande till honom kan ha visst ansvar för det felaktiga tolkningsföreträdet.

Sammanfattningsvis gör Connex gällande att B.T. har grovt åsidosatt sitt anställningsavtal. Han har arbetat trots att han varit sjukskriven, visat sig olämplig att inneha s.k. säkerhetstjänst och överträtt det bisyssloförbud som utfärdats för honom. Bolaget har inte längre något förtroende för honom. Det kan inte skäligen krävas att bolaget omplacera honom, och det har inte heller funnits några lediga arbeten. Uppsägningen är därför sakligt grundad.

Domskäl

Tvisten i målet

B.T. anställdes 1989 av Connex och har sedan 1991 arbetat som tunnelbaneförare. Den 20 april 2002 inträffade en allvarlig incident då B.T. var mycket nära att köra på en pojke som befann sig på spåret. B.T. blev av säkerhetsskäl avstängd från sin förartjänst med bibehållen lön till och med den 23 april 2002. Han var därefter sjukskriven en viss tid. Den 10 juli 2002 blev B.T. uppsagd från sin anställning sedan det framkommit att han arbetat som bussförare hos Busslink den 4 maj 2002 trots att bolaget betalat ut sjuklön för den dagen. Efter uppsägningen arbetade han extra som bussförare vid Busslink i en omfattning som föranledde bolaget att den 16 oktober 2002 meddela bisyssloförbud. Han upphörde dock inte helt med bisysslan med hänvisning till att SEKO samma dag utövade tolkningsföreträde beträffande bisyssloförbudet. Den 25 oktober 2002 träffades en överenskommelse enligt vilken B.T. tilläts arbeta i den omfattning som han hade åtagit sig gentemot Busslink. Tvist har uppkommit i fråga om det förelegat saklig grund för uppsägningen den 10 juli 2002.

Connex inställning i tvisten är i korthet följande. B.T. har arbetat för Busslink samtidigt som han varit sjukskriven från sitt arbete som tunnelbaneförare hos Connex, vilket medfört att bolagets förtroende för honom skadats allvarligt. Vidare har han visat bristande säkerhetsmedvetande genom att arbeta för Busslink vid sidan av sitt arbete som tunnelbaneförare i sådan omfattning som inte kan accepteras av Connex. B.T. har även brutit mot det bisyssloförbud som Connex beslutade om 16 oktober 2002. Det har inte skäligen kunnat krävas att Connex skulle omplacera B.T.. Omplaceringsmöjligheter har inte heller funnits. Saklig grund för uppsägning har därför förelegat.

SEKO:s inställning i tvisten är i korthet följande. De av Connex åberopade omständigheterna utgör inte tillräckliga skäl för att uppsägningen av B.T. skall vara sakligt grundad. B.T. var inte sjukskriven den 4 maj 2002 och hade i vart fall fog för att uppfatta situationen på det sättet. B.T. har inte visat sig olämplig att inneha säkerhetstjänst. I sådant fall hade det ålegat Connex att klargöra detta för B.T., vilket inte skett eller i vart fall inte skedde före den 16 oktober 2002. Eftersom SEKO lagt ett tolkningsföreträde gällande

Connex beslut om bisyssloförbud övergick ansvaret på SEKO för att B.T. inte följde bisyssloförbudet. Han har följt den överenskommelse om bisyssla som träffades den 25 oktober 2002. Vidare har bolaget åsidosatt sin omplaceringsskyldighet.

Utredningen i målet

Målet har avgjorts genom huvudförhandling. Vid denna har på SEKO:s begäran hållits förhör under sanningsförsäkran med B.T. samt vittnesförhör med fackligt förtroendevalda M.J., skyddsombudet K-E.C., ordförande för SEKO:s lokala sektion vid bolaget P.J. och klubbordföranden C.J.. På bolagets begäran har vittnesförhör hållits med personalchefen M.Å., platschefen B-Å.E., personalkonsulenten G.H. och trafikchefen R.S..

Parterna har åberopat viss skriftlig bevisning.

Föreligger saklig grund för uppsägning?

Har B.T:s arbetat för Busslink under pågående sjukskrivning?

Arbetsdomstolen behandlar först frågan om B.T. har arbetat för Busslink den 4 maj 2002 under pågående sjukskrivning hos Connex. Connex har därvid gjort gällande att B.T. arbetat hos Busslink trots att han varit fullt medveten om att han varit sjukskriven och uppburit sjuklön från Connex. SEKO har å sin sida gjort gällande att B.T. inte var sjukskriven den 4 maj och att han i vart fall haft fog för att uppfatta situationen på det sättet. SEKO har även, så som det får förstås, gjort gällande att sjukskrivningen endast omfattade arbete som tunnelbaneförare och att han således kunnat arbeta som busschaufför.

Av utredningen framgår bl.a. följande. Den 20 april, efter det att den aktuella incidenten ägt rum, togs B.T. ur tjänst med bibehållna löneförmåner till och med den 23 april. Därefter vidtog sjukskrivning. För bearbetning av sina reaktioner på det inträffade hänvisades B.T. till företaget Feelgood, med vilket Connex har ett samarbete. B.T. besökte vid ett flertal tillfällen Feelgood och hade där stödande samtal med beteendevetaren G.H.. Han ringde till Busslink och anmälde att han var sjuk och således inte kunde arbeta den 27 och 28 april som var planerat. Fredagen den 3 maj hade B.T. ett möte med G.H.. Senare samma dag talade B.T. med B-Å.E. om att han ville börja arbeta igen. B.T. arbetade därefter hos Busslink lördagen den 4 maj. Måndagen den 6 maj träffade han B-Å.E., men återgick då inte i arbete hos bolaget. Den 9 maj, som var en helgdag, blev han ombedd av Busslink att arbeta, men sade nej med hänvisning till att han anmält önskemål om att inte arbeta natt. Av läkarintyg daterat den 29 maj 2002 och undertecknat av läkaren Hans von Zeipel framgår att B.T. var sjukskriven från och med den 24 april till och med den 12 maj 2002 och att diagnosen var krisreaktion. Vidare framgår det att B.T:s förmåga att utföra sina vanliga arbetsuppgifter – som i intyget uppgavs vara att köra tunneltåg – bedömdes vara helt nedsatt. Det framgår vidare av lönebesked för maj respektive juni månad att B.T. erhållit sjuklön under den ovan nämnda sjukskrivningsperioden.

Arbetsdomstolen konstaterar att det är ostridigt att B.T. inte själv vidtagit några aktiva åtgärder i fråga om sjukskrivningen samt att han var medveten om att han var sjukskriven åtminstone till och med fredagen den 3 maj. Den avgörande frågan i denna del är om han kände till eller borde ha känt till att sjukskrivningen pågick även viss tid därefter, och trots detta utförde arbete åt en annan arbetsgivare, Busslink.

B.T. har uppgett följande. När han träffade G.H. den 3 maj berättade han för henne att han nu ville börja arbeta igen. Han och B-Å.E. kom därefter överens om att han skulle börja arbeta måndagen den 6 maj och att han skulle arbeta måndag till fredag. Han uppfattade det alltså som att han nu – till skillnad från om han fortsatt på sitt tidigare schema – skulle vara ledig lördag och söndag. Han ringde därför till Busslink och anmälde att han kunde arbeta nästkommande helg. Samtidigt tackade han ja till ett erbjudande från Busslink som han då fick om att arbeta lördagen den 4 maj. Från och med måndagen den 13 maj kom han att arbeta måndag – fredag hos Connex.

B-Å.E. har uppgett följande. Han hade flera samtal med B.T., bl.a. den 3 maj. B.T. sade att han ville återgå i arbete men att han inte ville arbeta som tunnelbaneförare. B-Å.E. föreslog då att B.T. skulle komma till arbetet måndagen den 6 maj för att de närmare skulle diskutera vad B.T. skulle kunna arbeta med. De talade inte om att sjukskrivningen skulle upphöra.

G.H. har uppgett följande om företagshälsovårdens sätt att hantera situationer när t.ex. en tunnelbaneförare råkar ut för en incident. Efter en incident är det hon som har ett krissamtal med personen i fråga för att bedöma hur denne mår. Det är sedan företagsläkaren som på hennes rekommendation fattar beslutet om sjukskrivning. Hon lämnar information till arbetstugaren om att han eller hon har sjukskrivits och kommer att erhålla ett läkarintyg, men att detta kan dröja. Hon har däremot av sekretesskäl inte ansett sig kunna redogöra för innehållet i sina samtal med B.T..

Arbetsdomstolen gör i denna del följande bedömning. Det får anses klart att i vart fall B.T:s egen önskan vid tidpunkten i fråga, nämligen den 3 maj, var att få återgå i arbete. Huruvida han framfört det till G.H. vid deras möte den 3 maj har dock varken kunnat bekräftas eller dementeras genom förhöret med henne. Att han till B-Å.E. samma dag framfört att han ville börja arbeta igen är ostridigt, vilket däremot inte är fallet beträffande vad som blev överenskommet mellan denne och B.T. i frågan. Det kan inte anses visat att det vid samtalet dem emellan blev avtalat att B.T. skulle börja arbeta med vissa uppgifter på visst schema från och med måndagen den 6 maj och inte heller att de båda särskilt talade om att sjukskrivningen nu skulle upphöra. B.T. kan inte anses ha haft fog för att uppfatta det förhållandet att B-Å.E. föreslog att han skulle komma till arbetet för att träffa honom måndagen den 6 maj som en bekräftelse på att han upphört att vara sjukskriven redan den 4 maj.

Connex sätt att hantera sådana krissituationer som den B.T. hamnat i bygger uppenbarligen på samförstånd mellan de berörda parterna om vilka åtgärder som skall vidtas. Även om B.T. själv ansåg sig arbetsför den 4 maj borde han därför ha förstått att detta också måste klargöras för arbetsgivaren, som ansvarar för rehabiliteringen och erforderlig sjukskrivning under den tid som rehabiliteringen pågår. B.T. har inte förvärvat sig om det innan han åtog sig arbete för Busslink den 4 maj. I vart fall borde han efter den 6 maj, när han kunde konstatera att han inte omgående blev anvisad arbete på ett schema med tjänstgöring måndag till fredag, ha underrättat Connex om att han sedan den 4 maj inte längre ansåg sig arbetsförmögen utan hade börjat utföra arbete åt en annan arbetsgivare. Det har han inte heller gjort. Han har inte reagerat när han i början av juni fick del av det läkarintyg som Hans von Zeipel utfärdat och inte när han på sitt lönebesked kunde konstatera att han erhållit sjuklön även för tiden den 4 maj – den 11 maj. Det är visserligen anmärkningsvärt att hans sjukskrivningsperiod dokumenterats först i efterhand och därtill av en läkare som B.T. aldrig träffat. G.H:s uttalanden tyder emellertid på att B.T. lätt hade kunnat få besked av henne om sjukskrivningen för det fall han inte visste hur det förhöll sig med den saken. Den nu nämnda oklarheten ursäktar alltså enligt Arbetsdomstolens mening inte B.T:s beteende.

Omständigheterna är enligt Arbetsdomstolens mening sammanfattningsvis sådana att B.T. borde ha förstått att han den 4 maj då han arbetade hos Busslink var fortsatt sjukskriven. Samma bedömning måste göras vad gäller den 9 maj, då han avsett att arbeta hos Busslink om han hade erbjudits dagarbete. Den helt nedsatta arbetsförmåga som föranledde sjukskrivningen måste anses ha omfattat även bussförararbetet, som har likheter med tunnelbaneförararbetet. Det är i vart fall inte visat att läkarintyget innebar något undantag för bussförararbete, eller för något annat arbete över huvud taget.

Har B.T. visat sig olämplig att inneha säkerhetstjänst?

Connex har gjort gällande att B.T. visat bristande säkerhetsmedvetande genom att vid sidan av sitt arbete som tunnelbaneförare arbeta för Busslink i en omfattning som inte kunnat accepteras av Connex. Enligt Connex har B.T., trots tillsägelser om att omfattningen av hans arbete i mars 2002 för Busslink inte kunde godtas, arbetat 132 timmar under augusti 2002 och 79 timmar under september 2002 för Busslink samtidigt som han arbetat heltid som tunnelbaneförare. Detta visar enligt Connex att B.T. är olämplig att inneha säkerhetstjänst.

SEKO har sammanfattningsvis följande inställning. Connex har känt till B.T:s bisyssla och det har därför ålegat Connex att göra klart för B.T. vad som gällde beträffande bisysslans omfattning och eventuella krav på rapportering till Connex. B.T. har inte heller varit informerad om vilka arbetstidsregler som gällde eller om innehållet i de s.k. personalföreskrifterna. B.T. klarade av sina båda arbeten utan problem, vilket han också berättat för B-Å.E.. Om Connex ansett att B.T. visat bristande

säkerhetsmedvetande har det ålegat Connex att göra det klart för B.T.. Det har i vart fall inte skett före den 16 oktober 2002.

Av utredningen framgår att Connex känt till att B.T. hade sökt arbete hos Busslink och att Connex accepterar en bisyssla av detta slag om omfattningen är begränsad och inte inverkar på huvudsysselsättningen. Det framgår vidare att det, före det möte som ägde rum före överläggningen den 2 juli, kommit till Connex kännedom att B.T. i mars månad samma år arbetat 86 timmar hos Busslink. Vid det mötet blev B.T. av Connex företrädare informerad om att bolaget inte accepterade att han vid sidan av sitt heltidsarbete hos Connex arbetade i den omfattning som han hade gjort under mars månad. Connex godtog dock B.T:s förklaring att han under mars månad hade genomgått bussförarutbildning hos Busslink och att det således var fråga om en engångsföreteelse. Saken kom inte att utgöra grund för uppsägningen och det gavs inte heller från Connex sida några uttryckliga förhållningsorder vad gäller omfattningen av bisysslan i framtiden. Även om så inte skedde måste B.T. i och med detta samtal, enligt Arbetsdomstolens mening, fått klart för sig att Connex inte skulle komma att acceptera att hans bisyssla för Busslink åter fick en sådan omfattning som det var fråga om under mars månad. Det har också framkommit att företrädare för Connex genom samtal vid andra tillfällen med B.T. fått uppfattningen att denne insett att han inte skulle arbeta mer för Busslink än vad han förbundit sig i förhållande till detta bolag, nämligen motsvarande 23 procent av en heltid. B.T. har emellertid fortsatt att vid sidan av sitt heltidsarbete som tunnelbaneförare i augusti, september och del av oktober månad köra buss i betydligt större omfattning än dessa 23 procent, och utan att informera Connex om det. SEKO har inte invänt mot det av Connex påstådda antalet timmar som arbetet för Busslink denna period innebar. När Connex fått klart för sig omfattningen av hans arbete hos Busslink övervägdes avstängning, men man stannade för ett bisyssloförbud. Ett sådant utfärdades den 16 oktober och avsåg allt extraarbete hos Busslink. Motiveringen till förbudet var de mycket höga säkerhetskrav som Connex ställer på förarna.

I denna del av målet har som skriftlig bevisning åberopats personalföreskrifter för personal med säkerhetstjänst. Tunnelbaneförare är en sådan personalgrupp. Av föreskrifterna framgår bl.a. att säkerhetstjänst endast får utföras av den som med hänsyn till yrkeskunnande, hälsotillstånd och personliga egenskaper i övrigt kan anses lämplig för detta. Det anges också att viss utbildning och behörighet fordras, liksom genomgången fortbildning. Personal i säkerhetstjänst är vidare skyldig att till sin arbetsledare genast anmäla sådan omständighet som kan påverka den egna förmågan att utföra säkerhetstjänst. Det är arbetsledaren som ansvarar för att gällande arbetstidsregler för säkerhetstjänst följs.

Av utredningen i målet framgår också att anställda hos Connex vartannat eller vart tredje år genomgår en speciell kurs i säkerhetsmedvetande, det s.k. Tri-Tu-testet, trafikinstruktioner för tunnelbaneförare. B.T. har genomgått sådana test med godkänt resultat.

Connex har framhållit att de tjänstgöringsscheman som gällde för B.T:s arbete hos Connex respektive Busslink i augusti, september och del av oktober visar att denne ofta gått direkt från ett arbete till ett annat och att han ofta arbetat så att han inte haft möjlighet att iaktta rimlig nattvila. Så t.ex. har han under de två dyggen 14 – 16 september först kört tunnelbanetåg hos Connex kl. 05.21 – 13.30 och sedan kört buss hos Busslink kl. 15.00 – 00.58. Därefter har han åter kört tunnelbanetåg hos Connex kl. 7.20 – 14.39, varefter han kört buss hos Busslink kl. 15.28 – 00.17. Morgonen därpå har han kört tunnelbanetåg kl. 5.42 – 14.40. Connex har betonat att arbetet som tunnelbaneförare kräver av sin utövare att man kombinerar kravet på hög vakenhet och observationsförmåga med förmågan att hantera det utpräglat monotona i att köra mellan två stationer gång på gång, ofta i en händelselös tunnelmiljö, och att detta inte låter sig göras om man inte är rimligt vaken och utvilad.

Connex har, när det gäller sådana krav på förarna som nu nämnts, hänfört sig till forskning som visat betydelsen av att den som utför arbete varav säkerheten är beroende är vid god vigör. Enligt Connex är det denna forskning som säkerhetsföreskrifterna grundar sig på.

Det får enligt Arbetsdomstolen anses obesträtt att en persons funktions- och prestationsförmåga påverkas negativt av sömnbrist och att sömnbrist också visat sig innebära en ökad risk för inblandning i olyckor. Den fråga som domstolen nu har att bedöma är inte huruvida B.T. under augusti – oktober rent faktiskt misskötte sitt arbete på ett sätt som skulle kunna sättas i samband med hans omfattande bisyssla. Något sådant har inte påståtts. Vad Connex har påstått är att man måste kunna kräva att en förare visar sådant omdöme att han eller hon inte ägnar sig åt sin bisyssla i en omfattning som kan antas inverka negativt på arbetet hos Connex genom att föraren kommer till arbetet uttröttad och därmed utsätter passagerarna för onödiga risker. Med andra ord – Connex måste känna fullt förtroende för förarna vad avser deras säkerhetsmedvetande. Enligt Arbetsdomstolens mening är det uppenbart att det finns fullgoda skäl för Connex att ställa sådana krav som nu nämnts.

B.T. måste, med hänsyn till sin långa anställningstid och den utbildning han genomgått, varit medveten om de särskilda krav som i säkerhetshänseende ställs på en tunnelbaneförare. Han borde av samma skäl väl ha känt till de arbetstidsregler som gäller. Han har särskilt uppmärksammats på att Connex inte accepterade ett så omfattande arbete hos Busslink som det var fråga om i mars månad och Connex måste ha haft fog för uppfattningen att B.T. i fortsättningen åtagit sig att begränsa extraarbetet till den omfattning som Connex godtog. Trots detta har han fortsatt med extraarbetet i en oacceptabel omfattning. Enligt Arbetsdomstolens mening har han därmed visat en sådan brist på säkerhetsmedvetande som Connex inte skall behöva godta.

Överträdelse av bisyssloförbudet den 16 oktober?

Connex har slutligen som grund för uppsägningen lagt B.T. till last att han brutit mot det bisyssloförbud som meddelades den 16 oktober 2002. Enligt Connex medförde inte det tolkningsföreträde som SEKO utövade –

uppenbart felaktigt enligt Connex – att bolaget skulle vara förhindrat att återropa det brott mot detta förbud som B.T. gjorde sig skyldig till genom att även under tiden 16 oktober – 25 oktober arbeta för Busslink. Utredningen visar att han under denna period kom att arbeta en lördag och söndag då han var ledig från arbetet hos Connex. Enligt SEKO var tolkningsföreträdet lagligt grundat, och oavsett hur det skulle förhålla sig med den saken har B.T. endast följt sin organisations anvisningar och skall därför inte behöva bära något personligt ansvar. Som framgår av det följande anser inte Arbetsdomstolen det nödvändigt att gå in på vilken betydelse det som Connex anfört i denna del har för frågan om saklig grund för uppsägning föreligger.

Arbetsdomstolens slutsats i uppsägningsfrågan

Arbetsdomstolen har tidigare funnit att B.T. den 4 maj 2002 utfört arbete åt Busslink samtidigt som han måste ha insett att han var sjukskriven och uppbar sjuklön från Connex. Han har även varit beredd att under samma sjukskrivningsperiod utföra arbete åt Busslink den 9 maj. Att uppbära sjuklön från en arbetsgivare och samtidigt arbeta extra hos en annan utgör ett allvarligt brott mot anställningsavtalet. Det nu aktuella fallet är visserligen något speciellt i och med att B.T. inte själv aktivt sjukskrivit sig eller haft ett läkarintyg i sin hand när han åtog sig extraarbetet. I en situation som den föreliggande, då en rehabilitering på arbetsgivarens initiativ har inletts och sjukskrivningens längd är en öppen fråga, måste arbetsgivaren kunna lita på att arbetstagaren betar sig lojalt och förvissas sig om vad som gäller och inte utnyttjar eventuella oklarheter till sin egen fördel. Åtminstone måste det krävas att han eller hon i efterhand rättar till det som på grund av hans agerande kan ha blivit fel. B.T. har inte betett sig i enlighet med vad som nu sagts. Connex förtroende för honom har därmed skadats. Arbetsdomstolen vill här tillägga att utredningen inte ger stöd för några säkra slutsatser när det gäller påståendena från företrädare för Connex om att B.T. skulle ha uppträtt nonchalant och att han ändrat sina uppgifter efter hand. Även utan hänsyn härtill får dock hans tidigare nämnda beteende i samband med sjukskrivningen anses allvarligt nog.

Vidare har Arbetsdomstolen funnit att B.T. vid sidan av sitt arbete som tunnelbaneförare arbetat för Busslink i stor omfattning utan att informera arbetsledningen om det. Han borde ha förstått det olämpliga i detta, inte minst med tanke på att frågan om bisysslans omfattning särskilt diskuterades vid mötet den 2 juli. Han har därmed visat en sådan grad av bristande säkerhetsmedvetande att bolagets förtroende för honom ytterligare skadats.

Enligt Connex uppfattning har B.T. förbrukat allt förtroende som bolaget haft för honom och han är enligt Connex inte lämplig att utöva säkerhetstjänst. Han har dock under den tid som tvisten pågått fortsatt att köra tunnelbanetåg. Enligt vad utredningen visar har han efter den 25 oktober 2002 följt den överenskommelse som träffades den dagen och som innebar att han tilläts utöva bisyssla i den omfattning som han tidigare avtalat med Busslink. Av detta kan emellertid inte den slutsatsen dras att Connex trots allt måste anse honom lämplig för arbetet som tunnelbane-

förare. Enligt lag består ju anställningen normalt under tvisten och Connex kan ha haft begränsade alternativ vad gäller arbetsuppgifter för B.T.. Det har nämligen av utredningen framgått att det under våren – sommaren 2002 gjordes försök att sysselsätta B.T. som Connexvärd respektive spärrexpeditör, men att dessa försök enligt Connex inte slog väl ut. Av det förhållandet att B.T. tillåtits arbeta med säkerhetstjänst efter uppsägningen följer därför inte att Connex trots sitt påstående om motsatsen skulle ha sådant förtroende för honom som är nödvändigt för att han skall kunna behålla anställningen.

SEKO har hävdat att Connex under alla omständigheter varit skyldigt att försöka omplacera B.T., och att det har det funnits omplaceringsmöjligheter. Enligt Connex har det inte skäligen kunnat krävas att bolaget omplacerar B.T., och Connex har inte heller kunnat vitsorda att omplaceringsmöjligheter funnits. Arbetsdomstolen gör följande bedömning i denna fråga. Som domstolen funnit har B.T. agerat på ett sådant sätt i samband med sjukskrivningen i maj 2002 och i fråga om sin bisyssla hos Busslink att det förtroende som Connex måste kunna ha för honom som arbetstagare allvarligt har rubbats. Under sådana förhållanden kan det inte anses skäligt att Connex skulle bereda B.T. annat arbete hos sig.

Arbetsdomstolen finner därmed att saklig grund för uppsägning föreligger.

SEKO:s talan skall således avslås.

Rättegångskostnaderna

Vid den angivna utgången skall SEKO utge ersättning för Connex rättegångskostnader. Om beloppet råder inte tvist.

Domslut

1. Arbetsdomstolen avslår SEKO – Facket för Service och Kommunikations talan.
2. Arbetsdomstolen förpliktar SEKO – Facket för Service och kommunikation att ersätta Connex Tunnelbanan Aktiebolag för rättegångskostnader med nittioåttatusentrehundra (98 300) kr avseende ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Inga Åkerlund, Brita Swan, Margit Strandberg, Peter Ander, Anders Hagman, Alf Karlsson och Jarl Karlsson. Enhälligt.

Sekreterare: Marianne Lishajko